

BS&F Nieuwsbrief

September 2022 - 20^e jaargang

Miljoenennota 2023: impact op zorg en sociale zekerheid

Afgelopen dinsdag 20 september is de Rijksbegroting voor het jaar 2023 gepresenteerd. In deze nieuwsbrief geven wij een overzicht van de belangrijkste onderdelen met betrekking tot de zorg en het gemeentelijk sociaal domein.

Kabinet investeert fors in koopkracht

Vorig jaar was de Miljoenennota relatief beleidsarm gezien de demissionaire status van het kabinet. Dit jaar is echter sprake van een fors pakket aan maatregelen, mede als nadere uitwerking van het [coalitieakkoord](#) 'Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst'. Het aanpakken van de effecten van de gestegen prijzen heeft dit jaar bijzondere aandacht van het kabinet omdat huishoudens worden geraakt in hun [koopkracht](#). Om hen te ondersteunen en schulden te voorkomen wordt voorzien in een pakket van aanvullende **koopkrachtmaatregelen** van €17 miljard in 2023 en €5 miljard structureel. Onder meer kunnen gemeenten hierdoor in 2023 opnieuw een **energietoeslag** verstrekken en gaan de **toeslagen omhoog**. Om de effecten van de stijgende energieprijzen te dempen wordt een **prijzplafond** ingesteld. Ook gaat het **minimumloon omhoog**, wat doorwerkt in hogere bijstandsuitkeringen en AOW. Mede door het pakket maatregelen verwacht het CPB dat het aantal mensen onder de armoedegrens na een stijging in 2022 (6,7%) daalt in 2023 (4,9%).

In het door onder meer de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en Zorgverzekeraars Nederland (ZN) [ondertekende Integraal Zorgakkoord \(IZA\)](#) is opgenomen dat partijen intensiever gaan samenwerken, de eerstelijnszorg versterkt wordt en meer ingezet wordt op preventie. Verder moet het aantrekkelijk zijn en blijven om te werken in de zorg. De komende tijd worden de in het IZA gemaakte afspraken geconcretiseerd. De **rol van gemeenten en zorgverzekeraars** ziet onder meer op de beoogde regionale insteek en de samenwerking tussen sociaal domein, huisartsenzorg en ggz. Ook is voor hen een belangrijke rol weggelegd in het bevorderen van gezondheid en preventie.

Net als de afgelopen jaren vormen de uitgaven aan zorg en sociale zekerheid ruim de helft van de Rijksbegroting. De belangrijkste wijzigingen en plannen op dit gebied zijn opgenomen in deze nieuwsbrief en gegroepeerd op basis van onze vier thema's op [Gezondverzekerd.nl](#).

1. Zorg

In 2023 bedragen de totale zorguitgaven voor het eerst **meer dan 100 miljard euro**. Dat komt doordat we allemaal ouder worden, het aantal behandel mogelijkheden toeneemt en steeds meer mensen (chronische) aandoeningen hebben. Het toegankelijk en betaalbaar houden van zorg is belangrijk en dat lukt alleen als de zorg anders wordt georganiseerd en tegelijkertijd de vraag naar zorg wordt afgeremd. VWS zet daarom voornamelijk in op een **stevig preventiebeleid** en een transitie naar **passende zorg** (zorg die aantoonbaar werkt, op de juiste plek en in overleg met de patiënt) als norm voor de langere termijn.

Zorgmaatregelen algemeen

Op het beleidsterrein van VWS zien we verder de volgende ontwikkelingen en maatregelen:

- De gemiddelde nominale **premie voor de basisverzekering** in 2023 is door het kabinet **geraamd** op €1.649 per jaar (€137,42 per maand), een stijging van €135 (€11,25 per maand). Dit wordt ruim gecompenseerd door een forse verhoging van de zorgtoeslag (zie 3.1).
- Per 1 januari 2023 wordt de **collectiviteitskorting op de basisverzekering afgeschaft** (zie voor meer context [ons nieuwsitem](#)). Op aanvullende verzekeringen blijft korting mogelijk.
- Om het **verplicht eigen risico** slimmer en betaalbaarder te maken, de stapeling aan eigen bijdragen te monitoren en tegen te gaan wordt een aantal maatregelen getroffen,

waaronder het **bevriezen** van het verplicht eigen risico op €385 tot en met 2025. Daarnaast wordt gewerkt aan een nieuw systeem van **eigen betalingen per verrichting** per 2025, zodat mensen niet al na één behandeling hun volledige verplicht eigen risico volmaken.

- Het **pakket** van de basisverzekering wordt per 2023 op een aantal punten gewijzigd:
 - o **Vitamine D-supplementen** worden niet meer vergoed.
 - o De **regeling coronazorg** (long covid) wordt verlengd. Deze breidt de dekking uit met vergoedingen voor fysiotherapie, ergotherapie, extra dieetadvies en logopedie.
 - o De vergoeding van de combinatie-test voor zwangere vrouwen wordt vervangen door de **Niet Invasieve Prenatale Test (NIPT)**. In het eerste kwartaal geldt de vergoeding alleen bij een medische noodzaak, daarna vervalt deze eis.
 - o Immunotherapie met het **medicijn nivolumab** wordt vergoed bij behandeling van zeldzame kankertumoren van het type DMMR of MSI.
- Een groot deel van de vergoedingslimieten voor **GVS-geneesmiddelen** daalt. De maximale eigen bijdrage voor medicijnen blijft €250, maar door deze maatregel moeten mogelijk meer mensen een (hogere) eigen bijdrage betalen.
- Ook in 2023 wordt in het kader van de **risicoverevening onderzoek** verricht, mede naar de ondercompensatie voor ongezonde verzekerden en overcompensatie voor gezonde verzekerden. Door aanpassingen de afgelopen jaren wordt het financieel gezien steeds aantrekkelijker voor zorgverzekeraars om (chronisch) zieken te verzekeren. In 2023 wordt in dit verband een **bandbreedteregeling** toegepast van plus of min €50 op het vereveningsresultaat, waarbuiten 75% nacalculatie plaatsvindt.
- Het kabinet werkt aan een eerlijkere **eigen bijdrage Wmo voor huishoudelijke hulp** zodat Wmo ondersteuning beschikbaar blijft. Aanpassing wordt beoogd per 1 januari 2025.

Preventie en gezondheid

Het kabinet zet zich volop in voor een **gezond, fit en veerkrachtig Nederland**. Dat vraagt om een sterk en kabinetsbreed preventiebeleid, waarbij VWS een gezonde leefstijl in een gezonde leefomgeving stimuleert. Van jongs af aan is meer aandacht voor preventie nodig, met als doel een gezonde generatie in 2040. In dat kader zien we de volgende ontwikkelingen en maatregelen:

- De afgesproken inzet uit het **Nationaal Preventieakkoord** is nog onvoldoende om de gestelde ambities tijdig te realiseren. Daarom worden acties aangescherpt, zoals de verhoging van accijnzen op tabak en frisdrank, de inzet op stoppen met roken en een andere sociale norm rondom alcoholgebruik. Ook wordt extra ingezet op gezonde leefstijl, gezonde voeding en een gezond gewicht. Hiervoor wordt in totaal €60,3 miljoen beschikbaar gesteld. De preventie aanpak is verbreed met het thema **mentale gezondheid**.
- Voor de **aanpak van gezondheidsachterstanden** wordt een specifieke uitkering (SPUK) beschikbaar gesteld. Dit betreft middelen voor een lokale aanpak (€20 miljoen), preventie en preventie-infrastructuur (€21,4 miljoen), Kansrijke Start (€17 miljoen), Mentale gezondheid (€8 miljoen), de gezonde beweegvriendelijke leefomgeving (€6,4 miljoen) en Valpreventie bij 65-plussers (€30 miljoen). Gemeenten kunnen een aanvraag indienen op de thema's Sport/Bewegen, Gezondheid en Sociale Basis.
- De Landelijke Nota Gezondheidsbeleid beschrijft de prioriteiten op het gebied van publieke gezondheid en is richtinggevend voor het **lokale gezondheidsbeleid**. In totaal is hiervoor in 2023 €67,7 miljoen beschikbaar, waaronder voor **preventiecoalities** (€1,6 miljoen) om de samenwerking te faciliteren tussen gemeenten en zorgverzekeraars.
- In de aanpak preventie en hulp bij onbedoelde zwangerschap wordt ingezet op het voorkomen van onbedoelde zwangerschap via voorlichting, gerichte campagnes en het realiseren van gratis en toegankelijke **anticonceptie** voor personen in een kwetsbare situatie.

2. Energie

Energiemaatregelen

Afhankelijk van de ontwikkeling van de gasprijzen lopen bij gelijkblijvend energiegebruik 540 tot 860 duizend huishoudens een risico op **betalingsproblemen**. Verschillende maatregelen zijn daarom gericht op het dempen van de impact van de huidige energiecrisis:

- Aan gemeenten wordt €1,4 miljard beschikbaar gesteld om huishoudens met een laag inkomen in 2023 nogmaals een **energietoeslag** van €1.300 uit te keren om hen te ondersteunen bij het opvangen van de hogere energieprijzen. Het kabinet geeft gemeenten [de ruimte](#) om €500 hiervan al in 2022 uit te keren.
- Onder de huidige wetgeving hebben gemeenten **tot 1 juli 2023** om de energietoeslag uit te keren. Op korte termijn volgt een kabinetsreactie op de Kamervragen en moties energietoeslag. Mogelijk wijzigt daarmee ook deze datum.
- In reactie op de [uitspraak](#) van Rechtbank Gelderland blijft het kabinet bij het standpunt dat **studenten** geen recht hebben op energietoeslag. Studenten die in ernstige financiële problemen komen als gevolg van de stijgende prijzen kunnen een beroep doen op de individuele bijzondere bijstand. Hiervoor is €35 miljoen beschikbaar.
- In eerste instantie was in de Miljoenennota een verlaging van de energiebelasting opgenomen, maar deze maatregel is inmiddels [geschrap](#)t en vervangen door een **prijsp plafond** (voorlopige reservering €5,4 miljard). Ook de btw-verlaging van 2022 wordt niet voortgezet. Door het prijsplafond heeft een huishouden bij een voorgesteld gemiddeld gebruik van gas (1.200 m³) en elektra (2.400 kWh) een jaarlijks voordeel van [rond de €2.280](#). Een huishouden met een hoger dan gemiddeld energieverbruik betaalt voor het meerdere de eigen (veelal hogere) contractprijs. (Eventuele aanpassingen aan het energieplafond naar aanleiding van de Algemene Beschouwingen zijn hierin nog niet verwerkt.)
- Er komt een **noodfonds om afsluitingen van energie te voorkomen** (€50 miljoen).
- Met energieleveranciers is afgesproken dat in 2023 **weer vaste energiecontracten** worden aangeboden in de markt. Om dit mogelijk te maken is het nodig dat de opzegvergoeding ('overstapboete') verhoogd wordt, zodat leveranciers niet met duur ingekochte energie blijven zitten.
- Voor de **lokale aanpak woningisolatie** is in zowel 2023 als 2024 €150 miljoen beschikbaar. Gemeenten kunnen hiermee (kwetsbare) huishoudens ondersteunen bij het nemen van energiebesparende maatregelen.

3. Tegemoetkomingen

Toeslagen en inkomstenbelasting

De volgende maatregelen worden genomen rondom toeslagen en inkomstenbelasting:

- Het maximale **kindgebonden budget** wordt in 2023 (€730 miljoen) verhoogd met €356 voor het eerste en tweede kind en voor alleenstaande ouders. Daarnaast wordt het maximale bedrag vanaf het derde kind verhoogd met €468.
- De **zorgtoeslag stijgt fors** met jaarlijks - naar verwachting - €514 voor eenpersoonshuishoudens (naar €1.850) en met €613 voor meerpersoonshuishoudens (naar €3.166). De definitieve zorgtoeslag vermelden wij in onze eindejaarsnieuwsbrief die in december verschijnt.
- De **huurtoeslag** wordt structureel verhoogd met €16,94 per maand.
- Binnen de **inkomstenbelasting** worden arbeidskorting verhoogd (€2,9 miljard), tarief eerste schijf verlaagd (€700 miljoen) en zelfstandigenaftrek versneld afgebouwd (-/- €173 miljoen).
- Mede gezien de toeslagenaffaire is het voornemen van het kabinet om op termijn de toeslagen af te schaffen. De **kinderopvangtoeslag** wordt daarom herzien en omgezet naar een **inkomsonafhankelijke** vergoeding van 96% voor alle werkende ouders die direct aan de kinderopvangorganisatie wordt uitgekeerd. Ook werkende ontheemden uit Oekraïne kunnen recht hebben op kinderopvangtoeslag.

4. Geldzaken

Armoede en schulden

Naast de (energie)toeslagen en kindregelingen worden de volgende maatregelen getroffen ter bestrijding van armoede en schulden:

- De inkomensafhankelijke **huurverlaging** bij sociale huur van woningcorporaties wordt met een jaar vervroegd naar 1 juli 2023, wat voor ruim 510 duizend huishoudens €20 tot €25 minder huur per maand betekent. Overige sociale huren stijgen beperkter mee door een koppeling aan loonstijging in plaats van inflatie. Huren in de vrije sector mogen nu nog stijgen met inflatie +1%, maar dit wordt verder ingeperkt (voorstel volgt).
- Het kabinet stelt voor 2022, 2023 en 2024 €200 miljoen extra ter beschikking bestemd voor gerichte tegemoetkomingen aan huishoudens die extra ondersteuning nodig hebben (zoals **bijzondere bijstand**, voedselbanken, initiatieven die deelname van kinderen aan school en samenleving financieel borgen) en extra capaciteit, snelheid en effectiviteit in de schuldhelpverlening. De precieze inzet van dit ‘flankerend beleid’ wordt nader uitgewerkt.
- Het kabinet werkt aan een [betere en eenvoudiger Participatiewet](#). Naast wetsaanpassingen is oog voor verbeteringen in de uitvoering. De komende jaren worden potentiële brede baten op zorggebruik bij dienstverlening aan bijstandsgerechtigden en oorzaken en gevolgen van niet-gebruik onderzocht.
- Per 2023 wordt het **wettelijk minimumloon (WML) verhoogd met 10,15%**, wat doorwerkt naar een verhoging van o.a. bijstandsuitkeringen en AOW (en daarmee tot een vergroting van de doelgroep van gemeentelijke minimaregelingen). Voor de zomer van 2023 volgt het eindrapport over de [herijking](#) van het sociaal minimum.
- In het collegejaar 2023-2024 wordt eenmalig €500 miljoen uitgetrokken om **gestegen lasten van studenten** te compenseren door de basisbeurs voor uitwonende studenten (mbo/hbo/wo) met ongeveer €165 per maand te verhogen.

5. Kennissessie

Wil je graag een nadere toelichting op de onderwerpen uit deze nieuwsbrief of heb je specifieke vragen? Wij organiseren op **donderdag 29 september om 11.00 uur een kennissessie** en nodigen je hiervoor graag uit. [Klik hier](#) om je aan te melden en alvast je eventuele vragen te stellen zodat we deze kunnen bespreken tijdens de sessie.

PS Volg je ons al op [LinkedIn](#)? Ook daar posten we regelmatig relevante informatie.